

Den gældende lov skelner mellem inspektion af statslige og kommunale institutioner. Med ophævelsen af begrænsningerne i ombudsmandens kompetence over for kommunerne bortfalder også behovet for at opstille begrænsninger for ombudsmandens inspektioner af kommunale institutioner. Se nærmere under pkt. 2 b, 5°, i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen i § 8 i lovforslaget vil dog fortsat betyde, at ombudsmanden også i forbindelse med disse undersøgelser skal tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker.

3. Det forudsættes, at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Se de almindelige bemærkninger pkt. 2 i.

Til § 19

Bestemmelsen afløser § 7, stk. 1, 2 og 4, i den gældende lov, samt § 3, stk. 3, og § 7, stk. 2 og 3, i instruksen.

Pligten til at udlevere oplysninger påhviler ifølge de gældende regler enkeltpersoner.

Efter lovforslaget påhviler oplysnings- og udleveringspligten myndighederne. Derved afspejler teksten den praksis, som har været fulgt fra ombudsmandsinstitutionens start, jf. pkt. 2 a under de almindelige bemærkninger.

Stk. 1 angår udleveringen af allerede foreliggende oplysninger. I lighed med den gældende lovs § 7, stk. 1, har ombudsmanden krav på at få alle oplysninger og dokumenter, uanset om de foreligger som udkast, interne notater, protokoller, oplysninger, der er lagret i edb, netværk osv. Det afgørende er, om de pågældende oplysninger eller aktstykker må antages at have betydning for ombudsmandens undersøgelse af en sag.

Stk. 2 er en lovfæstelse af ombudsmandens praksis, hvorefter ombudsmanden kan udbede sig myndighedernes stillingtagen til bestemte juridiske temaer og/eller anmode om en redegørelse for myndighedens praksis og den bagved liggende retsopfattelse. Se betænkningen side 264.

Stk. 3 svarer til den gældende lovs § 7, stk. 1, 1. og 2. pkt., samt instruksens § 6, stk. 3, 1. og 2. pkt. Ombudsmanden kan således fortsat indkalde personer til indenretlig afhøring. Forklaringerne afgives efter reglerne i kapitel 68 i retsplejeloven. I den nugældende retsplejelov er reglerne om afhøringer og særlige efterforskningskridt indeholdt i dette kapitel;

den gældende lovs henvisning til kapitel 74 er således ikke længere relevant.

Efter den gældende lovs § 7, stk. 4, 3.-6. pkt., er de retsmøder, hvor afhøringerne foretages, ikke offentlige. Den person, en klage angår, har ret til at overvære afhøringerne med bisidder; justitsministeren kan fastsætte regler om, hvem der kan optræde som bisidder, og det er bestemt, at udgifterne til bisidder afholdes efter de regler, der gælder ved statstjenestemænds udgifter til bisidder ved disciplinærforfølgning.

Disse bestemmelser foreslås ikke gentaget.

Der ses ikke at være tilstrækkelig grund til, at indenretlige afhøringer i forbindelse med ombudsmandsundersøgelser skal være undergivet andre regler end dem, der er fastsat i retsplejeloven. Det vil sige, at afhøringerne som udgangspunkt vil være offentlige.

Da ombudsmandsundersøgelser stort set aldrig retter sig mod bestemte ansatte, er der heller ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at opretholde bestemmelserne om adgang til at overvære afhøringer og om bisidder for en person, der er genstand for klage.

Stk. 4 svarer til den gældende ombudsmandsinstrukts § 3, stk. 3. Bestemmelsen er i lovforslaget overført til selve loven, hvor den mest naturligt hører hjemme. Der er tale om en redaktionel ændring af den gældende bestemmelse. Henvisningen i instruksen til den dagældende retsplejelovs § 749, stk. 2, (den nugældende retsplejelovs § 827, stk. 1) om forevisning og udlevering af dokumenter eller ting er ikke anset for påkrævet.

Lovforslagets § 19 gentager ikke henvisningerne i den gældende lovs § 7, stk. 2 og 4, og i instruksens § 7, stk. 3, til retsplejelovens regler om vidneudelukkelse og vidnefritagelse.

I praksis har ombudsmanden haft ubegrænset adgang til de oplysninger og dokumenter, som ombudsmanden har anset for nødvendige for ombudsmandens undersøgelser. Der ses derfor ikke at være behov for en regulering af spørgsmålet i ombudsmandsloven.

Skulle en myndighed nægte at udlevere tavshedsbelagte oplysninger, måtte ombudsmanden enten anlægge sag for at få oplysningerne udleveret eller indkalde til indenretlig afhøring i henhold til lovforslagets § 19, stk. 3. I så fald finder retsplejelovens regler om vidneudelukkelse (for tiden retsplejelovens §§ 169 og 170 samt § 827, stk. 1) anvendelse.

Stk. 4 er medtaget for at præcisere, at inspektion eller besigtigelse også kan foretages i forbindelse med oplysningen af en sag, jf. § 18.